

ԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՆԿԱՆ ՄԵ ԵՐԱՋԸ
ԱՍՏՂԻ ՄԵ ՎՐԱՅ

Ժամանակին տղեկ մը կար, որ շատ կը ջրջագայէր։ Ու կը խորհէր իրեն յատուկ շատ մը բաներու վրայ։ Ան իր մնայուն ընկերը քոյր մը ունէր։ Անոնք կը սքանչանային ծաղիկներու գեղեցկութեան, երկինքի բարձրութեան, ջուրերու խորութեան ու կապոյտին, և Աստուծոյ կարողութեան և բարութեան վրայ։ Ամէն բան անոնք քաղցր ու սիրուն կը գտնէին բնութեան մէջ։

Երբեմն իրարու կ'ըսէին, եթէ բոլոր մանուկները երկրի վրայ մեռնէին, ծաղիկները, ջուրերը, և երկինքը պիտի տխրէին։ Անոնք կը հաւատային թէ պիտի տխրէին։ Վասնզի, կ'ըսէին անոնք, ծաղիկներու զորքայնները մանուկներն են, և փոքրիկ վտակները որոնք ցատկոտելով վար կ'իջնեն բլուրներու կողերէն, ջուրին զաւակներն են, և փափուռն շողերն իսկ, որոնք շաղկապուած կը խաղան ամբողջ գիշեր, անշուշտ թէ մանուկներն են աստղերուն։ Անոնք բոլորը պիտի վշտանային եթէ տեսնէին թէ իրենց խաղընկերները, մարդոց մանուկները, ոչ ևս են։

Ուշագրաւ ու միակ շողշողուն ու ջինջ աստղ մը կար, որ կուգար և կ'երևէր երկնքի մէջ միւս բոլորէն առաջ, եկեղեցւոյ սրածայր գանգակատան մօտիկը և անոր շուրջի դամբարաններուն վերին։ Անոնք կը խորհէին որ այդ աստղը աւելի գեղեցիկ էր, քան բոլոր միւսները։ Եւ ամէն գիշեր կը սպասէին գիտելու զայն՝ ձեռք ձեռքի կանգնած պատուհանին մէջ։ Ով որ առաջին անգամ նմարէր, կը գոչէր, «կը տեսնեմ աստղը»։ Եւ յետոյ երկուքը միասին կ'աղաղակէին, շատ լաւ գիտնալով թէ երբ պիտի ելլէր ան և ուրտեղ։ Այնպէս որ անոնք կամաց կամաց այնքան բարեկամացան անոր, որ անկողին մանելէ առաջ միշտ գուրս կը նայէին անգամ մը, գիշեր քարի ըսելու համար աստղին, ու

երբ դառնային քնանալու, կ'ըսէին, «Աստուած օրհնէ աստղը»։

Բայց տղեկը տակուտին շատ մանկահասակ, իր փոքրիկ քոյրը թառամեցաւ ծղուտէն կախ ինկած ծաղիկի պէս։ Այնքան տկար էր որ չէր կրնար աւելի երկար կենալ պատուհանին մէջ գիշերը։ Տղեկը միշտ, մեղմաղձիկ, դուրս կը նայէր և երբ տեսնէր աստղը կը դառնար և կ'ըսէր անկողնոյն վրայ պտուկած թափաղէմ հիւանդին եկը տեսնեմ աստղը և այդ պահուն ժպիտ մը կուգար թառելու քրոջ երեսին, և պղտիկ ձայնով մը կ'ըսէր «Աստուած օրհնէ իմ եղբայրը և աստղը»։

Ու այսպէս եկաւ ատենը, և ան ալ շատ շուտ, երբ տղեկը աստղին կը նայէր միշտ, երբ ալ մարդ չկար անկողնին վրայ, բայց միայն հողակոյտ մը գերեզմանատան մէջ։

Հիմա աստղին ճառագայթները աւելի պայծառ էին, շինելու համար լուսաւոր ճամբայ մը կարծես երկրէն դէպի երկինք։ Գիշեր, պղտիկը երազեց աստղին մօտին։ Ու այդ լուսաւոր ճամբուն մէջ կը տեսնէր մարդոց կարաւան մը, որոնք վեր կը տար։ Ուէին պսպղուն պողոտայէն հրեշտակներու կողմէ։ Եւ աստղը բացուելով, իրեն երեւցաւ միծ աշխարհ մը լոյսի, ուր անհամար հրեշտակներ կը սպասէին զանոնք ընդունելու։

Հրեշտակները դարձուցին իրենց շողարձակ աչքերը ժողովուրդին, որոնք վեր կը տարուէին աստղին մէջ։ Ոմանք դուրս եկան իրենց երկար շարքերէն և ինկան մարդոց պարանոցներուն վրայ, և համարուեցին զանոնք քնքշութեամբ, և հեռացան անոնց հետ լոյսի պողոտաներէն, և այնքան ուրախ էին անոնք, որ իր անկողինն մէջ պատկոծ տղեկը կուլար բերկրանքէն։ Բայց կային բազմաթիւ հրեշտակներ որոնք անոնց հետ միասին չկային և անոնցմէ մէկը ան ճանչցաւ։

Հիւանդագիրն զէմքը որ երբեմն տարածուած էր անկողնին վրայ փառաւորուած էր և կը ճառագայթէր, բայց իր սիրտը գտաւ քոյրը երկինքի բազմութեան մէջ։

Քրոջը հրեշտակը կը նայէր վայր աստղի մէջէն, և ըսաւ ժողովուրդը մինչև հոս բերող առաջնորդին։ Քեզրայլոս եկա՞ք ձեռքս։

— Ա՛յնք։ Եղաւ պատասխանը։

Նէ տրտում ետ կը դառնար երբ տղեկը երկարեց իր բազուկները և ազազակեց. «Օ՛ր քոյր իմ, ես հոս եմ, հոգ տար զիս» և ապա աղջիկը դարձուց իր շողշողուն աչքերը անոր վրայ. — Գրէր էր, աստղը կը փայլէր սննեակին մէջ, յորինելով ազուտոր ճաճանչներ, իրեն աշակէս կ'երեւէր իր արցունքներուն մէջէն:

Այդ ժամէն սկսեալ մանուկը կը նայէր աստղին, իբրեւ այն տունը ուր ան պիտի երթար, երբ իր ժամանակը հասնէր, ու խորհեցաւ թէ ինք երկրին չէր պատկաներ միայն, այլ աստղին ես:

Օր մը մանկիկն մը ծնաւ, տղեկին եղբայրը ըլլալու համար, և մանկիկը այնչափ պզտիկ էր՝ որ տակաւին բառ մը իսկ չէր խօսած, ան տարածեց իր մանրիկ կերպարանքը անկողնին վրայ և մեռաւ:

Տղեկը դարձեալ երազեց բացուած աստղը և հրեշտակներու ընկերութիւնը, և մարդերու շարանը, և հրեշտակներու խումբը:

Ըսաւ տղեկին քրոջ հրեշտակը առաջնորդին, «Եղբայրս եկած է»: Եւ ան ըսաւ «Ո՛չ այն մէկը՝ բայց ուրիշ մը» երբ տղեկը տեսաւ իր եղբոր հրեշտակը քրոջը բազուկներուն մէջ, գոչեց. «Ո՛ր, քոյր իմ, ես հոս եմ, առ հոտ տար զիս»: Եւ նէ դարձաւ և ժպտեցաւ անոր. — Եւ աստղը կը փայլէր:

Տղեկը մեծցաւ, երիտասարդ դարձաւ և կ'զբաղէր իր գրեքերով երբ ծերունի սպասաւոր մը եկաւ եւ ըսաւ. «Մայրդ ոչ ևս է, ես կը բերեմ իր օրհնութիւնը իր սիրտունէ դաւկին»:

Դարձեալ գրեքերը ան տեսաւ աստղը, և ամբողջ երկնքի բազմութիւնը իր շուրջ, Ըսաւ իր քրոջը հրեշտակը առաջնորդին. «Եղբայրս եկած է», և ան ըսաւ.

— «Մայրդ»:

Ճնծութեան ուժգին աղաղակ մը արձակուեցաւ ամբողջ աստղերու մէջէն, վասնզի մայրը միացած էր իր երկու զաւակներուն. և անիկա տարածեց իր բազուկները և գոչեց. «Օ՛ր, մայր իմ, քոյր իմ և եղբայր իմ, հոս եմ ես, առէ՛ք ձեր քովը տարէ՛ք զիս»:

Եւ անոնք պատասխանեցին անոր. «Դեռ ո՛չ». ու աստղը կը փայլէր:

Մեծցաւ ան և մարդ եղաւ, մազերը

սպիտակեցան և ան կը նստէր իր աթոռին վրայ վառարանին մօտիկը՝ ծանրացած վշտով, ու զէմքը ցօղուած արցունքներով, երբ աստղը անգամ մը եւս բացուեցաւ:

Ըսաւ քրոջը հրեշտակը առաջնորդին. «Եղբայրս եկած է»: Եւ ան ըսաւ.

— «Ո՛չ, բայց իր կոյս աղջիկը»:

Եւ մարդը որ նախապէս տղեկը եղած էր տեսաւ իր դուստրը երեքին մէջ, և ըսաւ ան. «Աղջկանս գլուխը քրոջս կուրծքին վրայ է և իր բազուկը պլլուած մօրս պարանոցին: Օրհնեալ ըլլայ Աստուած» — և աստղը կը փայլէր:

Այսպէս տղեկը ծերունի մարդ մը դարձաւ և երբեմնի ողորկ գէմքը կնճռոտեցաւ, և իր քայլերը դողդոջ և տկար էին և իր քամակը կորացած: Գրէր մը երբ ան կը պառկէր իր անկողնին վրայ, շուրջը իր մանուկները կեցած, ան լացաւ, ինչպէս լացած էր երկար ժամանակ առաջ, և կը տեսնէր ահա աստղը: Իրարու փռսփռացին անոնք.

— «Կը մեռնի»:

Եւ ան ըսաւ. «Այո, կը մեռնիմ: Տարիքս կ'իյնայ ինձմէ նման զգեստի մը եւ ես առաջ կը շարժիմ գէպի աստղը, տղեկի մը պէս: Եւ Ո՛ր Հայր իմ, կը գոհանամ քեզմէ որ այն աստղը այնքան յաճախ բացիր ընդունելու համար այն սիրելիները որոնք զիս կ'սպասեն»:

Այժմ աստղը կը փայլէր աւելի պայծառ իր գերեզմանին վրայ:

Թրգմ. Վ. Տ.

ՉԱՐԼԻՍ ՏԻՔԷՆՍ

